

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 29 października 2021 roku, Sąd Rejonowy w Olecku Wydział I Cywilny dokonał działu spadku po R. Z. Z. sposób, że przyznał na wyłączną własność wnioskodawczyni J. M. oraz uczestniczek postępowania A. O. i K. Z. nieruchomości wskazane w postanowieniu (w tym udziały w nieruchomościach) o ustalonej w postanowieniu wartości. Przyznał także w udziale po 1/3 części wierzytelności z tytułu umów rachunków bankowych i kwoty po 66 666,67 wraz z narosłymi odsetkami – z kwoty złożonej do depozytu sądowego. Działem objął też akcje (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B. przyznając po 7 akcji wnioskodawczyni i uczestniczce K. Z., a 6 akcji uczestniczce A. O..

Dokonując rozliczenia z tytułu wskazanego działu spadku sąd rejonowy zasądził: -od wnioskodawczyni J. M. na rzecz uczestniczki postępowania A. O., tytułem dopłaty kwotę 32.609,32 zł, płatną w terminie do 2 tygodni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności;

- od uczestniczki postępowania A. O. na rzecz uczestniczki postępowania K. Z. tytułem dopłaty kwotę 975,34 zł, płatną w terminie do 2 tygodni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności;

- od wnioskodawczyni J. M. na rzecz uczestniczki postępowania K. Z., tytułem dopłaty kwotę 106.666,66 zł płatną w terminie do 2 tygodni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności.

Sąd oddalił także wniosek J. M. o ustalenie i rozliczenie w niniejszym postępowaniu nakładów z jej majątku na majątek spadkowy jak również pozostałych roszczeń związanych z posiadaniem tego majątku w łącznej kwocie 145.834,03 złotych oraz oddalił wniosek uczestniczek postępowania A. O. i K. Z. o dokonanie podziału kwot uzyskanych przez wnioskodawczynię J. M. z tytułu kwot uzyskanych z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. O kosztach postępowania sąd rozstrzygnął obciążając nimi zainteresowane w równych częściach.

Przedmiotowe rozstrzygnięcie było wynikiem następujących ustaleń faktycznych:

R. Z. Z. zmarł dnia 25 grudnia 2016 roku, a spadek nabyły córki J. M., A. O. oraz K. Z., w udziałach po 1/3 części.

Wnioskodawczyni sporządziła wykaz inwentarza. Zarządzono sporządzenie spisu inwentarza. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Olecku I. S. wykonywała czynności w ramach zarządzonego w spisu w sprawie Kmn 3/17.

W wykonaniu postanowienia Sądu Rejonowego w Białymstoku w sprawie II. Ns. 316/17 wnioskodawczyni wpłaciła na rachunek depozytowy tego Sądu łącznie 203.000,00 zł.

Jeszcze przed śmiercią spadkodawcy wnioskodawczyni wypłaciła/przełała z jego rachunku w P.- (...) Banku Spółdzielczym w Z. kwoty:

-25.000,00 zł dnia 29 listopada 2016 roku (wypłata);

-100.000,00 zł dnia 2 grudnia 2016 roku (przelew środków na bieżącą działalność);

-100.000,00 zł dnia 2 grudnia 2016 roku (przelew);

-10.000,00 zł dnia 2 grudnia 2016 roku (wypłata);

-łącznie 160.000,00 zł dnia 7 grudnia 2016 roku (wypłata);

-200.000,00 zł dnia 9 grudnia 2016 roku (wypłata);

-300.000,00 zł dnia 13 grudnia 2016 roku (wypłata);

-500.000,00 zł dnia 16 grudnia 2016 roku (wypłata);

-200.000,00 zł dnia 16 grudnia 2016 roku (przelew środków na bieżącą działalność);

W tym też okresie rachunek ten zasilony był wpływami z likwidacji lokat: 560.205,05 zł (dnia 2 grudnia 2016 roku) oraz 1.019.557,23 zł dnia 9 grudnia 2016 roku). Po 16 grudnia 2016 roku na rachunku były jedynie wzmianki o odsetkach opłatach za rachunek i obciążeniach podatkowych (od odsetek).

Pełnomocnictwo do rachunków spadkodawcy w tym Banku posiadała wnioskodawczynie, a rachunki zostały zamknięte dnia 15 maja 2017 roku.

Z rachunku spadkodawcy w Banku (...) 1160... (...) w dniu 7 grudnia 2016 roku przelano 375.662,50 zł na rachunek nr (...) ... (...) z tego ostatniego wypłacono 7 i 9 grudnia 2016 roku łącznie 320.000,00 zł [odpowiednio 20.000,00 zł i 300.000,00 zł]. I w tym przypadku wnioskodawczynie posiadała pełnomocnictwo do rachunków.

W tym Banku stan środków spadkodawcy wedle stanu na 12 marca 2018 roku wynosił:

-64 1160 ... (...) – 54,31 zł;

- (...) – zamknięty 9 stycznia 2017 roku, prześięgowano środki na rachunek dla spadkobierców w kwocie na 12 marca 2018 roku 67.575,47 zł

Spadkodawca posiadał również rachunek w (...) Banku Spółce Akcyjnej we W.. Stan rachunku na 31 stycznia 2018 roku wynosił 449,27 zł. W okresie od otwarcia do śmierci spadkodawcy operacje na tym rachunku ograniczały się do obciążeń opłatami za jego prowadzenie.

Na polecenie spadkodawcy, jeszcze przed jego śmiercią, wnioskodawczynie przekazała siostrom po 500.000,00 zł w gotówce. Odbyło się to w domu spadkodawcy w G., przy czym uczestniczce postępowania K. Z. przed śmiercią spadkodawcy przekazała 10.000,00 zł a pozostałe 490.000,00 zł wręczyła już po śmierci spadkodawcy.

Wnioskodawczynie przed śmiercią spadkodawcy zamieszkiwała z nim w G.. W ostatnim miesiącu przed śmiercią często odwiedzała ojca również i uczestniczka postępowania A. O.. Wnioskodawczynie w rozmowach informowała ją o pobieranych z rachunków ojca pieniądzech, w tym kwotach wypłat, przelewów oraz o istniejących lokatach.

Spadkodawca posiadał również 20 akcji (...) Spółki Akcyjnej w B. o wartości 660 zł każda.

W toku postępowania o zabezpieczenie spadku prowadzonego przed Sądem Rejonowym w Białymstoku II Ns. 316/17 wnioskodawczynie przyznała, że sprzedała odłowione ze stawu dzierżawionego przez spadkodawcę ryby. Za ryby zapłacił 3000,00 zł

Dnia 27 stycznia 2017 roku Bank (...) Spółka Akcyjna w W. zgodnie z dyspozycją spadkodawcy przelał wnioskodawczynie 86.589,60 zł.

Resztą środków spadkodawcy zgromadzonych w tym Banku, Bank podzielił zainteresowane stosownie do udziałów w spadku.

Dnia 11 czerwca 2018 roku wnioskodawczynie wpłaciła na rzecz (...) SA 905 zł tytułem ubezpieczenia wchodzącego w skład spadku pojazdu P. (...).

Dnia 19 czerwca 2017 roku i 5 czerwca 2018 roku odpowiednio 92 i 94 zł za ubezpieczenie pojazdu J. D. (...).

Dnia 7 marca 2018 roku wpłaciła 66,00 zł a 27 marca 2017 roku 69 za ubezpieczenie przyczepy N. (...).

Dnia 16 marca 2018 roku wpłaciła 453 zł za ubezpieczenie pojazdu L. (...) 96VV a wcześniej 14 września 2017 roku 441 zł i 22 marca 2017 roku 442,00 zł.

Dnia 9 sierpnia 2017 roku wpłaciła 785 zł za ubezpieczenie pojazdu N. (...).

Dnia 13 lipca 2017 roku wpłaciła za ubezpieczenie pojazdu M. (...) kwotę 763 zł.

Za ubezpieczenie R. nr (...) wpłaciła dnia 7 marca 2017 roku 920 zł a 7 marca 2018 roku 1274 zł. Dnia 18 października 2017 roku uiściła również 99 zł za badanie techniczne tego pojazdu.

Dnia 27 lipca 2017 roku uiściła 69 zł a 24 kwietnia 2018 roku 79 zł za ubezpieczenie przyczepy (...).

Dnia 22 sierpnia 2017 roku zapłaciła 378 zł za ubezpieczenie koparki (...).

Dnia 18 maja 2018 roku i 17 marca 2017 roku wpłaciła każdorazowo na rzecz (...) SA po 63 zł.

Dnia 31 stycznia 2017 roku zapłaciła 78 zł za badanie techniczne przyczepy (...).

Dnia 11 czerwca 2018 roku wpłaciła 94 zł a 19 czerwca 2017 roku 92 zł za ubezpieczenie przyczepy (...) 69LT.

Dnia 11 czerwca 2018 roku wpłaciła 936 zł a dnia 19 czerwca 2017 roku 909 zł za ubezpieczenie T. (...).

Dnia 25 sierpnia 2017 roku zapłaciła za ubezpieczenie pojazdu M. (...) a 8 sierpnia 2018 roku 98 zł za badanie techniczne.

Dnia 9 stycznia 2017 roku wnioskodawczyni wpłaciła do kasy B. Spółdzielni Mieszkaniowej w B. 1.426,32 zł. Tego dnia uiściła również należność za energię elektryczną w tym lokalu w kwocie 81,42 zł. Taką samą płatność wykonała dnia 21 kwietnia 2017 roku. Dnia 23 maja 2017 roku wpłaciła zaś 66,10 zł.

Dnia 14 marca 2017 roku wpłaciła spółce (...) 60 zł.

Dnia 19 marca 2018 roku wpłaciła z tytułu umowy dzierżawy do Agencji Nieruchomości Rolnych 1.225,64 zł a dnia 25 stycznia 2017 roku 4.862,48 zł.

Oplaciła dnia 9 stycznia 2017 roku fakturę za usługi telekomunikacyjne w kwocie 69,69 zł.

Oplacała również zaliczki na poczet utrzymania nieruchomości wspólnej oraz opłaty związane z korzystaniem z lokali przy ul. (...) w O.:

-832,50 zł dnia 21 kwietnia 2017 roku;

-832,50 zł dnia 14 marca 2017 roku;

-832,50 zł dnia 12 maja 2015 roku;

-872,68 zł dnia 14 września 2017 roku;

-872,68 zł dnia 6 grudnia 2017 roku;

-832,50 zł dnia 9 sierpnia 2017 roku;

-832,50 zł dnia 18 lipca 2017 roku;

-832,50 zł dnia 8 czerwca 2017 roku;

-872,68 zł dnia 28 listopada 2017 roku;

-872,68 zł dnia 30 października 2017 roku;

-872,68 zł dnia 15 stycznia 2018 roku;

-872,68 zł dnia 22 lutego 2018 roku;

-872,68 zł dnia 19 marca 2018 roku;

-599,04 dnia 16 maja 2018 roku;

-250,08 dnia 16 maja 2018 roku;

-966,51 zł dnia 24 stycznia 2017 roku;

-832,50 zł dnia 24 stycznia 2017 roku.

Za zużytą energię elektryczną w lokalach przy ul. (...) zapłaciła:

-dnia 9 stycznia 2017 roku 51,93 zł i 51,36 zł, 49,78 zł, 49,19 zł,

-dnia 8 czerwca 2017 roku 56,67 zł;

-dnia 18 lipca 2017 roku 56,67 zł;

-dnia 9 sierpnia 2017 roku 56,67 zł;

-dnia 12 maja 2017 roku 47,27 zł;

-dnia 18 lipca 2017 roku 46,79 zł;

-dnia 9 sierpnia 2017 roku 46,79 zł;

-dnia 12 maja 2017 roku 39,63 zł;

-dnia 8 czerwca 2017 roku 46,79 zł;

-dnia 15 stycznia 2018 roku 46,24 zł;

-dnia 15 stycznia 2018 roku 27,79 zł;

-dnia 15 stycznia 2018 roku 56,08 zł;

-dnia 15 stycznia 2018 roku 17,17 zł;

-dnia 14 maja 2018 roku 74,75 zł;

-dnia 14 maja 2018 roku 74,75 zł.

Dnia 29 maja 2017 roku wnioskodawczyni zakupiła akumulator za 199 zł a 30 maja 2017 roku za 870 zł.

Dnia 20 marca 2020 roku wpłaciła spółce (...) 615,00 zł.

Dnia 27 grudnia 2016 roku zakupiła również materiały budowlane za 517,02 zł, 18,75 zł, dnia 2 stycznia 2017 roku za 63,90 zł, dnia 10 stycznia 2017 roku baterię za 70 zł, dnia 13 stycznia 2017 roku wyposażenie kuchni za 11.715,01 zł, dnia 21 stycznia 2017 roku elementy oświetlenia za 259,96 zł, dnia 26 stycznia 2017 roku elementy instalacji elektrycznej

za 547,06 zł, dnia 29 stycznia 2017 roku kinkiety i lampy za 435,96 zł, plafon za 42 zł, a 15 stycznia 2017 roku żarówki i plafon za 232,98 zł. Zamówiła również zabudowę szafy za 4.350,01 zł.

Dnia 6 lutego 2017 roku zapłaciła pełnomocnikowi procesowemu 4.920,00 zł za prowadzenie sprawy w AR i MR. Dnia 13 marca 2017 roku dopłaciła dalsze 3.936,00 zł. Dnia 20 czerwca 2017 roku wpłaciła dalsze 4.428,00 zł a 13 lipca 2017 roku kolejne 4.428,00 zł.

Nadto dnia 30 listopada 2017 roku pełnomocnik wystawił wnioskodawczyni fakturę na 4.428,00 zł za prowadzenie sprawy II Co. 1744/17 przeciwko W. D..

Dnia 10 maja 2018 roku uiściła wynagrodzenie w kwocie 4.428,00 zł za prowadzenie sprawy dotyczącej AR i MR w zakresie umów środowiskowych. Dnia 19 lipca 2018 roku uiściła drugą ratę wynagrodzenia w kwocie 4.428,00 zł.

Dnia 30 czerwca 2020 roku w elektronicznym postępowaniu upominawczym zapadł przeciwko wnioskodawczyni nakaz zapłaty na kwotę 957,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 913,00 zł od dnia 19 marca 2020 roku do dnia zapłaty a od kwoty 44,80 zł od dnia 19 marca 2020 roku do dnia zapłaty wraz z kosztami procesu w kwocie 210 zł. Uiściła ona z tego tytułu dnia 14 lipca 2020 roku 227,01 zł i 957,80 zł.

Dnia 25 czerwca 2018 roku w wykonaniu ww. umowy o dział spadku wnioskodawczyni przekazała uczestniczce A. O. pojazd T. (...).

Za energię elektryczną w G. zapłaciła: 1.702,94 zł dnia 24 stycznia 2017 roku.

Dnia 19 października 2019 roku wpłaciła Komornikowi tytułem należności wynikającej z kosztów procesu w sprawie Sadu Okręgowego w Białymstoku I. C. 51/16 i Sądu Apelacyjnego w Białymstoku w sprawie z powództwa W. D. 17.627,00 zł (Km. 915/17). Nadto 24 października 2017 roku wpłaciła do tej sprawy 19.80 zł tytułem kosztów. Dnia 6 grudnia 2017 roku w oparciu o ten sam tytuł wpłaciła do sprawy Km 1133/17) kwotę 13.500,00 zł.

Wartość wchodzących w skład spadku nieruchomości sąd ustalił posiłkując się opinią biegłej K. T. i zgodnymi oświadczeniami zainteresowanych co do wartości nie wycenionej przez biegłą.

Pismem z dnia 7 kwietnia 2019 roku każda z uczestniczek postępowania złożyły wnioskodawczyni oświadczenia o potrąceniu kwot po 11.666,66 zł należnych wnioskodawczyni z tytułu rozliczenia środków uzyskanych z tytułu sprzedaży mieszkania przy ul. (...) w B. z kwotami tożsamymi należnymi im od wnioskodawczyni w związku z naruszeniem uzgodnień wynikających z umowy o podział ruchomości spadkowych – sprzedaży koparki (...) 312 C za kwotę 80.000,00 zł przy ustalonej przez zainteresowane cenie 115.000,00 zł.

Sąd rejonowy pominął również dowód z informacji z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa odnośnie wysokości pobranych przez wnioskodawczynię dopłat bezpośrednich i innych form wsparcia w ramach funduszy Unii Europejskiej. O ile co do zasady zachodzą podstawy do rozliczenia w ramach postępowania o dział spadku takich środków, to w niniejszej sprawie żądanie w tym zakresie zostało sformułowane w sposób nie odpowiadający wymogom wniosku przewidzianym w art. 511 § 1 k.p.c. w zw. z art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. oraz art. 13 § 2 k.p.c. i właściwy w przypadku tego rodzaju roszczenia. Został on sformułowany w sposób wskazujący na zaliczenie przez uczestniczki postępowania tych środków do majątku spadkowego. Podczas gdy w istocie stanowią one przysporzenie związane z posiadaniem przedmiotów wchodzących w skład spadku. Powyższe nie implikowało obowiązku wdrożenia przez Przewodniczącego procedury naprawczej z art. 130 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., tym bardziej w przypadku uczestników postępowania reprezentowanych przez profesjonalnego pełnomocnika, na którym spoczywał obowiązek właściwego sformułowania roszczenia tak pod względem wymogów formalnych żądania jak i ujęcia go w sposób właściwy ze względu na źródło roszczenia, jego merytoryczne podstawy i nadania stosownej treści odpowiadającej charakterowi uprawnień z których jest wywodzone. Zbędnym był zatem dowód dotyczący w istocie nie zgłoszonego skutecznie roszczenia.

Odnośnie zaś oceny dowodów, Sąd rejonowy nie dał wiary przesłuchaniu uczestniczek postępowania odnośnie nie przekazania im przez wnioskodawczynię kwot po 500.000,00 zł w gotówce ze środków pobranych przez nią jeszcze

przed śmiercią spadkodawcy. Nie ulega wątpliwości, że spadkodawca jeszcze posiadając dostateczne rozeznanie co do przyszłości, w tym świadomość nadchodzącej śmierci jak i ewentualnych obciążeń finansowych, które mogą się ziścić, przekazał wnioskodawczyni polecenie pobrania środków z Banku i podzielenia wszystkich swoich dzieci posiadanyimi środkami. Nie można w tym zakresie pominąć i obawy zajęcia tych środków przez Agencję w ramach egzekucji zwrotu wypłaconego dofinansowania (pomijając negatywną ocenę takiego działania wskazać należy, że wpisuje się ono w schemat postępowania spadkodawcy i uprawdopodobnia twierdzenia wnioskodawczyni odnośnie podstaw podejmowania gotówki i jej przeznaczenia).

Sąd podkreślił iż mimo, że wiedza o twierdzeniach wnioskodawczyni w tym zakresie pochodzi jedynie od osób najbliższych zainteresowanym (siostry spadkodawcy, matki wnioskodawczyni i uczestniczki postępowania A. O. i męża wnioskodawczyni), to jednak wśród nich była wiedza odnośnie woli spadkodawcy podzielenia pieniędzy pomiędzy dzieci. Złożone przez uczestniczkę postępowania A. O. nagrania rozmów z wnioskodawczynią wskazują, że miała ona (ww. uczestniczka) wiedzę o tym, że wnioskodawczyni podejmuje środki z rachunków spadkodawcy. Znała też wysokość kwot podejmowanych przez wnioskodawczynię w gotówce z tych banków.

Ilość pobranych środków, w tym w formie przelewu wskazuje, że istotnie kwota ta wystarczała na przekazanie każdej z córek spadkodawcy po 500.000,00 zł w gotówce.

Co nadto istotne, w sprawie dotyczącej zabezpieczenia spadku, która toczyła się przed Sądem Rejonowym w Białymstoku nie padła z ust uczestniczki postępowania A. O. informacja odnośnie istnienia jako składnika majątku spadkowego gotówki w takiej kwocie, są za to wskazania odnośnie przelewu na 200.000,00 zł na rachunek wnioskodawczyni. Uznając zatem, że przy dokonanej kalkulacji dokonanego podziału środków w gotówce, z majątku spadkodawcy (oprócz kwot w Bankach (...), P.- (...) Banku Spółdzielczym, (...) Banku (...) SA) pozostały kwoty, którymi wnioskodawczyni się nie podzieliła z rodzeństwem choćby odnośnie tych 200.000,00 zł na jaką opiewał przelew na rachunek wnioskodawczyni, trudno przyjmować aby o tych środkach w gotówce uczestniczka postępowania zapomniała. Brak jednocześnie racjonalnego celu przemilczenia owego faktu, skoro już na tym etapie można było uzyskać zabezpieczenie w postaci obowiązku złożenia ww. kwot pobranych w gotówce przez wnioskodawczynię na rachunek depozytowy Sądu.

W 2017 roku, o gotówce tej w kwocie 1.500.000,00 zł nie wspomina ani wnioskodawczyni ani uczestniczka postępowania A. O., choć wiedzę o tych kwotach miała przecież jeszcze przed śmiercią spadkodawcy. Temat ten nie został również poruszony w rozmowach pomiędzy ww. uczestniczką postępowania a wnioskodawczynią przedstawionych Sądowi (w formie nagrań) już w toku postępowania i pochodzących z okresu po śmierci spadkodawcy jak i tych, które odbyły w toku niniejszego postępowania.

W tych okolicznościach Sąd rejonowy przyjął za prawdziwe twierdzenia wnioskodawczyni odnośnie rozdysponowania ww. kwotą 1.500.000,00 zł a podział ten jakkolwiek dokonany jeszcze za życia spadkodawcy nie pozostawał w sprzeczności z treścią postanowienia odnośnie stwierdzenia nabycia spadku i jednocześnie odmówił wiarygodności relacji uczestniczek postępowania w tym zakresie.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd rejonowy zważył, iż:

Zgodnie z art. 684 k.p.c. skład i wartość spadku ulegającego podziałowi ustala sąd, a do działu spadku stosuje się poprzez odesłanie z art. 688 k.p.c. odpowiednio przepisy dotyczące zniesienia współwłasności, a w szczególności art. 618 § 2 i 3 zgodnie z którym w postępowaniu o zniesienie współwłasności sąd rozstrzyga także spory o prawo żądania zniesienia współwłasności i o prawo własności, jak również wzajemne roszczenia współwłaścicieli z tytułu posiadania rzeczy. Rozstrzygając spór o prawo żądania zniesienia współwłasności lub o prawo własności, sąd może wydać w tym przedmiocie postanowienie wstępne.

Zgodnie z treścią art. 1037 § 1 k.c. dział spadku może nastąpić bądź na mocy umowy między wszystkimi spadkobiercami, bądź na mocy orzeczenia sądu na żądanie któregokolwiek ze spadkobierców, a ponieważ co do części majątku spadkowego zainteresowane dokonały podziału na drodze umowy i ww. porozumienia, umorzono

postępowanie w tym zakresie. Z tych też względów rozstrzygnięciu sądowemu podlegała pozostała część majątku spadkowego, w szczególności nieruchomości położone w G. oraz w O. przy ul. (...), środki pozostałe na rachunkach bankowych spadkodawcy, którymi dotychczas się nie podzieliły (które nie zostały wypłacone im przez Bank), akcje, jak również środki, które wnioskodawczyni pobrała z banków w kwocie 1.595.000,00 zł i 320.000,00 zł, środki w kwocie 200.000,00 zł złożone na rachunek depozytowy w ramach zabezpieczenia spadku, kwota 3.000,00 zł z tytułu sprzedanych przez wnioskodawczynię ryb, jak również roszczenia zgłoszone w toku postępowania.

W tym zakresie nieruchomości sąd rejonowy uwzględnił uzgodnione przez zainteresowane wersje podziału, i przyznał działki w G. wnioskodawczyni. Działki położone w O. przy ul. (...) podzielił pomiędzy zainteresowane zgodnie z uzgodnioną przez nie ostatecznie wersją rozliczając pomiędzy zainteresowanymi wartości tych działek.

Objęto podziałem następujące wierzytelności z tytułu środków pozostałych na rachunkach bankowych spadkodawcy:

-wierzytelność z tytułu umowy rachunku bankowego prowadzonego przez (...) Bank Spółkę Akcyjną we W. (aktualnie Bank (...) Spółka Akcyjna w W.) nr (...) w wysokości 477,27 zł według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku;

-wierzytelność z tytułu umowy rachunku bankowego prowadzonego przez Bank (...) Spółka Akcyjna w W. nr (...) w wysokości 67.575,47 zł według stanu na dzień 27 grudnia 2016 roku (przebiegowaną dnia 9 stycznia 2017 roku na rachunek (...));

-wierzytelność z tytułu umowy rachunku bankowego prowadzonego przez Bank (...) Spółka Akcyjna w W. nr (...) w wysokości 54,31 zł według stanu na dzień 12 marca 2017 roku;

Dalej do podziału sąd zaliczył również kwotę 200.000,00 złotych wraz z narosłymi odsetkami złożona do depozytu sądowego tytułem zabezpieczenia majątku spadkowego na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 25 maja 2017 roku Sygn. akt I. Ns. 316/17, mimo, iż wpłacono 203.000,00 zł. Jednak treść postanowienia Sądu Rejonowego w Białymstoku wskazuje zakres obowiązku wnioskodawczyni na 200.000,00 zł.

Wniosek obejmował też podział środków pieniężnych w kwocie 320.000,00 złotych podjęte przez wnioskodawczynię J. M. z rachunku bankowego nr (...) (Bank (...) Spółki Akcyjnej w W.).

Podziałowi podlegały również środki pieniężne w kwocie 3.000,00 złotych z tytułu sprzedaży ryb. O uwzględnienie w niniejszym postępowaniu takiej kwoty uczestniczki postępowania wnosiły. W tym zakresie wnioskodawczyni przed Sadem Rejonowym w Białymstoku przyznała, że uzyskała z tytułu sprzedaży ryb taką kwotę. Również i ją Sąd uwzględnił w treści postanowienia.

Do podziału pozostawało również 20 akcji serii C (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B. nr od (...) do (...) i od nr (...) do nr (...) o łącznej wartości nominalnej 13.200,00 złotych po 660 zł każda.

W ramach dokonanego działu spadku po R. Z. Z., Sąd przyznał na wyłączną własność wnioskodawczyni i uczestniczek poszczególne składniki i wierzytelności o różnej wartości, w związku z czym wskazał, iż zgodnie z art. 212 § 1 k.c. [który znajduje zastosowanie w sprawie na podstawie odesłania art. 1035 i nast. k.c.] jeżeli zniesienie współwłasności (powstałej również wskutek spadkobrania) następuje na mocy orzeczenia sądu, wartość poszczególnych udziałów może być wyrównana przez dopłaty pieniężne. Jeżeli ustalone zostały dopłaty lub spłaty, sąd oznaczy termin i sposób ich uiszczenia, wysokość i termin uiszczenia odsetek. W razie rozłożenia dopłat i spłat na raty terminy ich uiszczenia nie mogą łącznie przekraczać lat dziesięciu (art. 212 § 3 k.c.). Przy czym co do zasady ustawodawca preferuje podział rzeczy poprzez przyznanie jej części współwłaścicielom stosownie do ich udziałów (art. 211 k.c. w zw. z art. 212 § 1 k.c.). R., które nie dadzą się podzielić mogą być przyznane stosownie do okoliczności jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych lub sprzedane stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego (art. 212 § 2 k.c.).

Ustalając wartość sąd wskazał, iż na każdą z zainteresowanych z podziału nieruchomości powinna przypaść suma 3.037.600,33 zł . Uwzględniając zaś wartość przydzielonych zainteresowanym nieruchomości, w tym zakresie A.

O. winna dopłacić wnioskodawczyni 75.277,34 zł a uczestniczce postępowania K. Z. 1.195,34 zł. Wnioskodawczyni winna zaś spłacić z ww. kwoty 320.000,00 zł uczestnikom postępowania po 106.666,66 zł. Z uwagi na przyznaną każdej z zainteresowanych ilość akcji wnioskodawczyni i uczestniczka postępowania K. Z. winna zwrócić uczestniczce postępowania A. O. po 220,00 zł. Z kwoty 3.000,00 zł za ryby wnioskodawczyni winna zwrócić uczestnikom postępowania po 1.000,00 zł.

Z uwagi na rozstrzygnięcie odnośnie działu spadku, i różnice w wartości przydzielonych składników oraz fakt, że uczestniczka postępowania A. O. uzyskała sumę wyższą sąd zasądził od wnioskodawczyni J. M. na rzecz uczestniczki postępowania A. O., tytułem dopłaty kwotę 32.609,32 złotych ([106.666,66 zł + 1.000,00 zł] – 75.277,34 zł). zakreślając 2 tygodniowy termin od dnia uprawomocnienia się postanowienia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności.

Uczestniczka postępowania A. O. uzyskała „nadwyżkę” ponad własny udział (w wyniku podziału nieruchomości) niż uczestniczka postępowania K. Z.. Dlatego też sąd na jej rzecz zasądził od A. O. dopłatę w kwocie 975,34 złotych [1195,34 zł – 220 zł], płatną w terminie do 2 tygodni od dnia uprawomocnienia się postanowienia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności.

Uwzględniając wskazane rozliczenie (co do nieruchomości jak i pozostałych składników sąd zasądził od wnioskodawczyni J. M. na rzecz uczestniczki postępowania K. Z., tytułem dopłaty kwotę 106.666,66 złotych, płatną w terminie do 2 tygodni od dnia uprawomocnienia się postanowienia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności.

Sąd nie uwzględnił jako wchodzącej w skład spadku kwoty wypłaconej wnioskodawczyni przez Bank (86.589,60 zł), z uwagi na to, że z uwagi na brzmienie art. 56 ust 5 Prawa bankowego nie wchodzi ona do spadku po ww. spadkodawcy.

Oddalając wniosek J. M. o ustalenie i rozliczenie w niniejszym postępowaniu nakładów z jej majątku na majątek spadkowy jak również pozostałych roszczeń związanych z posiadaniem tego majątku w łącznej kwocie 145.834,03 złotych sąd rejonowy wskazał, iż w sprawie o dział spadku można żądać rozliczenia roszczeń związanych z posiadaniem rzeczy (tu przedmiotów wchodzących w skład spadku).

Odnośnie kosztów utrzymania nieruchomości i nieruchomości w tym opłat związanych z mediami, ubezpieczeniem oraz pozostałymi wskazanymi przez wnioskodawczynię w łącznej kwocie 145.834,03 zł Sąd prawomocnie umorzył postępowanie w części dotyczącej działu tej części spadku dotyczącej nieruchomości i lokali w B. oraz przy ul. (...) w O... W umowie dotyczącej podziału nieruchomości jak i porozumieniu odnośnie ww. lokali zainteresowane uregulowały i „zamknęły” tą część stosunku prawnego związanego ze spadkobranie.

Kwoty związane z ww. wydatkami zamknęły się kwotą 49.589,50 zł:

Zdaniem sądu wnioskodawczyni posiadała na ten cel środki ze spadku w postaci nadwyżki 95.000,00 zł (ponad rozdysponowane 1.500.000,00 zł) pobranych z rachunków spadkodawcy jeszcze za jego życia, które w istocie w całości powinny pokryć te wydatki, a zamknięcie tych rozliczeń ugodą nie dawało również możliwości rozliczenia w dalszym postępowaniu działowym ewentualnych wzajemnych roszczeń odnośnie nieprawidłowości przy wykonywaniu wynikających z tejże umowy rozliczeń.

Zgodnie bowiem z art. 1037 § 1 k.c. dział spadku może nastąpić bądź na mocy umowy między wszystkimi spadkobiercami, bądź na mocy orzeczenia sądu na żądanie któregośkolwiek ze spadkobierców, a stosownie do treści art. 1038 § 1 k.c. sądowy dział spadku powinien obejmować cały spadek. Jednakże z ważnych powodów może być ograniczony do części spadku. Zgodnie z § 2 ww. artykułu umowy dział spadku może objąć cały spadek lub być ograniczony do części spadku.

Zainteresowane częściowo dokonały umownego działu spadku, a w pozostałej części poddały sprawę rozstrzygnięciu Sądu. Zakres przedmiotowy poddania rozstrzygnięcia Sądowi wynika z treści ww. umowy działowej. Tym samym,

ewentualne zarzuty dotyczące nie wykonania bądź wadliwego wykonania umowy działowej nie jest już przedmiotem postępowania w sprawie o dział spadku, ale kwestią wtórną ww. umowy. Nie mogą być więc takie roszczenia bądź zarzuty przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu w sprawie działowej.

Jak wskazał sąd zgodnie z art. 922 § 3 k.c. do długów spadkowych należą także koszty pogrzebu spadkodawcy w takim zakresie, w jakim pogrzeb ten odpowiada zwyczajom przyjętym w danym środowisku, koszty postępowania spadkowego, obowiązek zaspokojenia roszczeń o zachówek oraz obowiązek wykonania zapisów zwykłych i poleceń, jak również inne obowiązki przewidziane w przepisach księgi niniejszej. Zatem koszty zastępstwa prawnego wskazywane przez wnioskodawczynię, a zaliczane w jej przeświadczeniu do długów spadkowych, w kontekście powyższego nie mogą zostać przyporządkowane do tej kategorii a co za tym idzie i rozliczone w niniejszym postępowaniu. Nie są to bowiem koszty postępowania spadkowego, nawet w najszerzej rozumianym jego zakresie, ani też nie są innymi obowiązkami przewidzianymi w przepisach. Nadto koszty te (zastępstwa prawnego w procesie cywilnym i postępowaniu administracyjnym) wnioskodawczyni ponosiła we własnym imieniu jako strona/uczestnik tych postępowań. Nie były to zaległości w opłatach związanych z zastępstwem prawnym udzielanym przez spadkodawcę.

Sąd oddalił również wniosek uczestniczek postępowania A. O. i K. Z. o dokonanie podziału kwot uzyskanych przez wnioskodawczynię J. M. z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Powołując się na rozbieżności w orzecznictwie sąd powołał się na pogląd zaprezentowany w postanowieniu Sądu Okręgowego w Białymstoku w z dnia 15 listopada 2010 r., II Ca 731/10, a także poglądy Sądu Najwyższego zawarte w uchwale z dnia 13 grudnia 2013 roku sygn. akt III CZP 86/13 i postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2011 r., IV CSK 93/11.

Wskazał iż zgodnie z art. 207 k.c. pożytki i inne przychody z rzeczy wspólnej przypadają współwłaścicielom w stosunku do wielkości udziałów, a okoliczność, że właściciel rzeczy nie posiada ani nie realizuje w drodze roszczenia swojego uprawnienia do współposiadania rzeczy lub posiadania wyodrębnionej części rzeczy, nie stanowi przeszkody do domagania się przez tego współwłaściciela partycypowania w przychodach z rzeczy, jeżeli przynosi ona dochody (post. SN z 21.9.2006 r., I CSK 128/06, L.; wyr. SN z 21.2.2008 r., III CSK 274/07, L.; post. SN z 17.11.2011 r., IV CSK 93/11, L.).

Co do zasady zatem przychody związane z posiadaniem przedmiotów wchodzących w skład spadku mogły by być rozliczone w niniejszym postępowaniu, niemniej jednak z uwagi na nieprawidłowo zgłoszone w tym zakresie żądanie Sąd nie mógł ich rozliczyć, co wyjaśnił w ramach podstaw pominięcia wniosku dowodowego w tym zakresie. Uzyskane tym tytułem kwoty nie stanowiły bowiem składnika spadku a dodatkowe roszczenie jakie mogło by przysługiwać uczestniczkom postępowania i zostać rozliczone na skutek żądania zgłoszonego prawidłowo w oparciu o stosowany odpowiednio przepis art. 618 § 1 k.p.c.

Apelację od postanowienia sądu rejonowego wywiiodły tak wnioskodawczyni jak i uczestniczki postępowania.

Wnioskodawczyni J. M. zaskarżyła postanowienie w części tj.:

- pkt I ust. 9 w zakresie ustalenia, iż w skład spadku po zmarłym R. Z. Z. wchodzi środki pieniężne w kwocie ponad 92.497,97 złotych podjęte przez wnioskodawczynię J. M. z rachunku bankowego nr (...);

-w pkt III w całości;

- w pkt V w zakresie zasądzającym od wnioskodawczym J. M. na rzecz uczestniczki postępowania K. Z. kwotę ponad 48.104,88 złotych tytułem dopłaty;

-w pkt VI w zakresie oddalającym wniosek J. M. o ustalenie i rozliczenie w niniejszym postępowaniu nakładów z jej majątku na majątek spadkowy, jak również pozostałych roszczeń związanych z posiadaniem tego majątku co do kwoty 70.685,34 złotych

Skarżonemu orzeczeniu zarzuciła:

- w odniesieniu do pkt I ust. 9:

a. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na ustaleniu, iż w skład spadku po zmarłym wchodzi kwota 320.000 zł podjęta przez wnioskodawczynię z rachunku bankowego, w sytuacji gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż wnioskodawczym pobrała lub przelała na swoje konta środki w łącznej kwocie 1 915 000 zł z czego kwota 1.500.000 zł (milion pięćset tysięcy złotych) rozdysponowana została pomiędzy spadkobierczynię w równych częściach, zaś z pozostałych pobranych środków wpłacona została kwota 200.000 zł do depozytu sądowego tytułem zabezpieczenia majątku spadkowego, a zatem do rozliczenia pozostała kwota 215 000 zł, a w konsekwencji dokonanie przez Sąd dwukrotnego wliczenia w skład masy spadkowej tych samych środków pieniężnych;

b. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez uchybienie sformułowanej w tym przepisie zasadzie wszechstronności nakazującej poddać ocenie całość zebranego w sprawie materiału dowodowego i pominięcie w toku dokonywanej oceny szeregu dokumentów dołączonych do punktu VII-XV pisma wnioskodawczym 4 stycznia 2021 r., z których wynika, że J. M. z podjętych środków pokrywała wydatki związane z majątkiem spadkowym, w tym pokrywała koszty ubezpieczeń OC pojazdów, opłacała czynsz dzierżawy gruntów, mediów, jak też innych kosztów wynikających z normalnego użytkowania rzeczy należących do spadku po R. (...), a w konsekwencji błędne ustalenie, iż środki pobrane z rachunku bankowego włączone zostały do majątku osobistego wnioskodawczyni.

Wskazując na powyższe zarzuty, na zasadzie 386 § 1 k.p.c. skarżąca wносиła o:

- zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez:

a. w punkcie I ust. 9 ustalenie, że w skład spadku po R. Z. Z. synu J. i W., zmarłym dnia 25 grudnia 2016 r. w G., ostatnio tam stale zamieszkałym wchodzi: środki pieniężne w kwocie 92.497,97 złotych podjęte przez wnioskodawczynię J. M. z rachunku bankowego nr (...) (Bank (...) Spółki Akcyjnej w W.),

b. w punkcie III poprzez zasądzenie od uczestniczki postępowania A. O. na rzecz wnioskodawczym, tytułem dopłaty kwotę 43444,68 zł, płatną w terminie 2 tygodni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postępowania wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności;

c. w punkcie V poprzez zasądzenie od wnioskodawczym na rzecz uczestniczki spotkania K. Z., tytułem dopłaty kwotę 30.832,66 zł, płatną w terminie 2 tygodni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postępowania wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności;

d. uchylenie punktu VI.

W przypadku nieuwzględnienia zarzutu z pkt 1 lit. b. zaskarżonemu orzeczeniu zarzucała również:

- w odniesieniu do pkt VI:

a) naruszenie art. 618 § 2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c. polegające na odmowie wydania rozstrzygnięcia w przedmiocie rozliczenia ponoszonych przez wnioskodawczynię kosztów utrzymania Zespołu Gospodarstw Rolnych (...), opłaty za prąd w miejscowości G., opłaty za aktualizację system A., jak też opłat za dzierżawę gruntów rolnych od Agencji Nieruchomości Rolnych w O. w sytuacji, gdy spadkobiercy do czasu działu spadku odpowiadają za wydatki i ciężary związane ze wspólną rzeczą proporcjonalnie do wielkości udziałów - zgodnie z art. 207 k.c. w zw. z art. 1035 k.c.

b) naruszenie art. 209 k.c. w zw. z art. 1035 k.c. poprzez uznanie, iż koszty ponoszone przez wnioskodawczynię we własnym imieniu jako strona bądź uczestnik postępowań sądowych i administracyjnych nie stanowią czynności zmierzających do zachowania majątku spadkowego, a w konsekwencji wydatki te nie podlegają rozliczeniu w sytuacji, gdy postępowania sądowe bądź administracyjne wszczynane były jeszcze za życia spadkodawcy, bądź ich prowadzenie

było niezbędne w celu zachowania substancji majątku, a zatem wydatki te powinny być rozliczone w niniejszym postępowaniu;

- w wyniku czego Sąd I instancji nie dokonał rozliczenia kwoty 70.685,34 złotych pomiędzy spadkobiercami.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, skarżąca wnosila o:

- zmianę zaskarżonego orzeczenia:

a. w punkcie I ust. 9 poprzez ustalenie, że w skład spadku po R. Z. Z. synu J. i W., zmarłym dnia 25 grudnia 2016 r. w G., ostatnio tam stale zamieszkałym wchodzi: środki pieniężne w kwocie 215.000 złotych podjęte przez wnioskodawczynię J. M. z rachunku bankowego nr (...) (Bank (...) Spółki Akcyjnej w W.),

b. w punkcie VI poprzez ustalenie, że wnioskodawczym J. M. poniosła nakłady z majątku osobistego na majątek spadkowy w kwocie 70.685,34 złotych

c. w punkcie III poprzez zasądzenie od uczestniczki postępowania A. O. na rzecz wnioskodawczym, tytułem dopłaty kwotę 26.172,46 zł płatną w terminie 2 tygodni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postępowania wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności;

d. w punkcie V poprzez zasądzenie od wnioskodawczym na rzecz uczestniczki spotkania K. Z., tytułem dopłaty kwotę 48.104,88 zł, płatną w terminie 2 tygodni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postępowania wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności.

Uczestniczki postępowania z ostrożności procesowej zaskarżyły postanowienie Sadu Rejonowego w Olecku w całości argumentując zarzut, nie przyznaniem im od wnioskodawczyni należnych po 1/3 części każdej z nich, z kwoty 1.595.000 zł, w której posiadaniu jest nadal wnioskodawczyni przy braku zawarcia rozstrzygnięcia tej kwestii w sentencji skarżonego postanowienia.

Skarżonemu postanowieniu zarzucały:

- naruszenie przepisów postępowania tj art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. w zw. z art. 462 kc. oraz art. 233 k.p.c. - poprzez bezkrytyczne, dowolne uznanie, i to wyłącznie w oparciu o stanowisko wnioskodawcy i jedynie powołanych przez niego świadków „ze słuchu”, że uczestnicy otrzymali od wnioskodawcy po pół miliona złotych w gotówce jeszcze przed śmiercią spadkodawcy, podczas gdy prawidłowa ocena całości materiału dowodowego, a zwłaszcza dowodu z przesłuchania uczestników oraz braku dowodu w postaci jakiegokolwiek pokwitowania na przekazanie środków uczestnikom uzasadniałoby przyjęcie, iż wnioskodawca nie uprawdopodobnił zwrotu uczestnikom wchodzącej w skład spadku kwoty po ojcu (spadkodawcy) a przez to jest zobowiązany do ich zwrotu/dokonania dopłaty;

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego, w szczególności protokołu z rozprawy z dnia 11.04.2017 ł przed Sądem Rejonowym w Białymstoku II Wydział Cywilny, sygn. akt II Ns 316/17 (zał. do pisma uczestników, k. 1188 i nast.) polegająca na uznaniu, iż wnioskodawca wydał uczestnikom jeszcze przed śmiercią spadkodawcy po 500 tys zł każdemu w sytuacji gdy sam wnioskodawca zeznał przed sądem, że odmówił siostrze wypłaty środków z rachunków zmarłego ojca, jak również to, że wnioskodawca przyznawał się jedynie do przelania na swój rachunek, jeszcze przed śmiercią ojca kwoty 200 tys zł. Wnioskodawca w ogóle zaprzeczał aby wypłacił bądź przelał na swoje konto 1,595.000 zł. Nigdy też nie podnosił aby te pieniądze rozdysponował między uczestników;

— sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego, w szczególności Postanowienia Sądu Rejonowego w Białymstoku II Wydział Cywilny, sygn. akt II Ns 316/17, z dnia 25.05.2017 r. o zabezpieczeniu

spadku polegającą na uznaniu, iż uczestnicy nie dochodzili od samego początku od wnioskodawcy zawrotu/zabezpieczenia kwoty po 500 tys zł każdemu, w sytuacji gdy jasno wynika z dokumentów: samego wniosku o zabezpieczenie jak i ww. orzeczenia sądu, iż było to przedmiotem prowadzonej sprawy.

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego, w szczególności porozumienia wnioskodawcy i uczestników z dnia 25.06.2018 r. (w aktach sprawy) oraz protokołu z rozprawy z dnia 11.04.2017 r. przed Sądem Rejonowym w Białymstoku II Wydział Cywilny, sygn. akt II Ns 316/17 (zał. do pisma uczestników, z dnia 01.02.2021 r, k. 1188 i nast.) polegający na uznaniu, iż kwotą 95.000 zł wnioskodawca pokrył nakłady oraz na utrzymanie mieszkań w O. podczas gdy jasno wynika z ww. dokumentów, iż nakłady na jedno mieszkanie wyniosły 54.000 zł, poczyniono je za życia spadkobiercy, a więc nie ze środków spadkobranych i Strony w ogóle wyłączyły te rozliczenia z przedmiotu niniejszej sprawy, gdyż uregulowały to odrębną umową, przedłożoną zresztą sądowi pierwszej instancji do wglądu.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżące wnoszą o:

- zmianę zaskarżonego postanowienia i ustalenie w nim, iż kwota 1.595.000 zł (jeden milion pięćset dziewięćdziesiąt pięć tysięcy złotych) wchodzi w skład spadku, a przez to wnioskodawca winien dopłacić pozostałym uczestnikom dodatkowo do ustanowionych skarżonym postanowieniem dopłat po 531.666,66 zł (pięćset trzydzieści jeden tysięcy sześćset sześćdziesiąt sześć złotych i sześćdziesiąt sześć groszy) każdemu,

- zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestników zwrotu kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Obie apelacje uznać należało za bezzasadne. Sad okręgowy podziela w całości ustalenia faktyczne dokonane przez sąd I-szej instancji i przyjmuje je za własne. Nie zachodzi zatem potrzeba powielania trafnej argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu sądu rejonowego tak w zakresie ustalonego stanu faktycznego jak i dokonanej oceny prawnej.

Jak wynika z treści złożonych apelacji w istocie spór między zainteresowanymi sprowadza się do poczynionych przez sąd ustaleń w zakresie zgromadzonych środków pieniężnych, sposobu ich rozliczenia, jak też braku rozliczenia części wydatków czy też braku ich powiązania z długami spadkowymi. Nie były natomiast kwestionowane ustalenia i rozstrzygnięcia dotyczące nieruchomości, w tym w zakresie wartości jak i sposobu działu.

Podkreślenia wymaga też fakt, że ustalenia co do środków pieniężnych sąd pierwszej instancji poczynił w oparciu o informacje uzyskane z banków – co czyni je wiarygodnymi i prawidłowymi. Zaliczenie zaś tych środków do masy spadkowej zostało należycie przez sąd umotywowane, aczkolwiek np. uzasadnienie dotyczące przyjęcia, że uczestniczki otrzymały kwoty po 500 000 zł nie zostało obszerniej przedstawione, o czym będzie mowa niżej.

Przechodząc do zarzutów wnioskodawczynie zawartych w apelacji wskazać należy, iż ustalenie sądu dotyczące zaliczenia do masy spadkowej tak kwoty 200 000 zł (wpłaconej do depozytu sądowego) jak i 320 000 zł przejętych przez wnioskodawczynię znajdują oparcie w materiale dowodowym. To z twierdzeń samej wnioskodawczynie (pismo k. 325) wynikało, że kwota 200 000 zł wpłacona została do depozytu sądowego, a kolejna kwota 200 000 zł przeznaczona została na utrzymanie majątku spadkowego. Zatem zdaniem wnioskodawczynie kwota 200 000 zł nie powinna podlegać podziałowi jako masa spadkowa bowiem jej wydatkowanie nastąpiło na potrzeby „utrzymania” pozostałej masy spadkowej. Nie sposób jednak nie dostrzec, iż wydatki których rozliczenia domagała się wnioskodawczynie przeznaczone na utrzymanie majątku spadkowego mogły i powinny zostać sfinansowane po części ze środków pominiętych w rozliczeniu, a wypłaconych przez wnioskodawczynię w kwocie 95 000 zł (na co wskazał sąd rejonowy) oraz z dochodów przynoszonych przez majątek spadkowy takich jak chociażby dopłaty uzyskiwane z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, które nie zostały w ramach postępowania działowego rozliczone. Przyczyny nierozliczenia tych kwot (dopłat) zostały przez sąd wyluszczone w uzasadnieniu i żaden z zainteresowanych (apelujących) nie podnosi zarzutów apelacyjnych w tym zakresie. Niezależnie od przedstawionej przez sąd

argumentacji podnieść należy, że uzyskane dopłaty co do zasady przysługują osobie zajmującej się prowadzeniem gospodarstwa rolnego tj. jego posiadaczowi. Nie musi się to wiązać z tytułem własności bowiem kryterium rozstrzygającym jest fakt posiadania. W przypadku stanu faktycznego sprawy niniejszej to wnioskodawczyni była osobą, w której posiadaniu pozostawały nieruchomości spadkowe co też wynikało z decyzji zmarłego R. (...), którym opiekowała się w czasie choroby i w imieniu którego przejęła zarząd majątkiem co ten zaakceptował. Fakt ten był także znany uczestniczkom postępowania. Nie przedstawiono w trakcie postępowania dowodów podważających takie ustalenie, zatem zasadnie należało przyjąć, że pobranie dopłat przez wnioskodawczynię i przeznaczenie ich na bieżące utrzymanie majątku spadkowego – zwalnia z obowiązku rozliczenia tychże dopłat. Powołane przez sąd rejonowy stanowisko Sądu Najwyższego dopuszczające rozliczenie takich dopłat nie jest kategoryczne, a jedynie dopuszczające w pewnych przypadkach rozliczenie dopłat. W ocenie sądu okręgowego w niniejszej sprawie nie zachodzi taki wyjątek. To wnioskodawczyni zajmowała się prowadzeniem gospodarstwa, regulowała zobowiązania i ponosiła wydatki związane z posiadanymi nieruchomościami podczas gdy uczestniczki zamieszkiwały z dala w tym jedna za granicą i nie przejawiały większego zainteresowania w zakresie zarządzania sprawami majątkowymi.

W tej sytuacji skoro nie zachodziła podstawa do uznania, że kwota 200 000 zł została spożytkowana na potrzeby utrzymania masy spadkowej to winna być ona ujęta w rozliczeniu – co też trafnie uczynił sąd I-szej instancji. Wskazać należy, iż sama apelująca na stronie 6 apelacji (k.1519 akt sprawy) dostrzega niespójność swojej argumentacji podnosząc, iż „wprawdzie wnioskodawczyni wypłaciła kwotę 215 000 zł z kont należących do zmarłego jednakże zważenie wymaga, iż środki te przeznaczone zostały w kwocie 122 502,03 na spłatę zobowiązań wynikających z masy spadkowej”. Już chociażby fakt niespójności kwoty pobranej i wydatkowanej na spłatę zobowiązań daje podstawę do zakwestionowania trafności zarzutu w zakresie rozliczenia postulowanego w apelacji. Gdyby bowiem przyjąć że odliczeniu podlegają wydatki, których uwzględnienia i rozliczenia domagała się wnioskodawczyni to po ich odliczeniu w dalszym ciągu do rozliczenia pozostawała by kwota 92 497,97 zł, zaś wnioskodawczyni czyniła zarzut błędnego rozliczenia polegającego na dwukrotnym rozliczeniu kwoty 200 000 zł. Wskazać także należy, że z wyjaśnień wnioskodawczyni w sprawie o zabezpieczenie spadku (II Ns 316/17) wnioskodawczyni wyjaśniła, że pobrała kwotę 200 000 zł podnosząc, że są koszty utrzymania mieszkań, czynsze, pojazdy, ubezpieczenia, badania techniczne, której nie przeznaczyła jednak na żadne wydatki i jest ona nadal na jej rachunku w BS O.. Z przytoczonych względów zarzut podniesiony w apelacji w zakresie błędnego rozliczenia kwoty 200 000 zł uznać należało za nietrafny.

Podobnie za nietrafny uznać należało zarzut dotyczący rozliczenia kosztów utrzymania Zespołu Gospodarstw Rolnych (...). Przedstawiono wyżej argumentację, która przemawia za uznaniem, iż koszty związane z funkcjonowaniem gospodarstw powinny być pokryte ze środków pobranych przez wnioskodawczynię, a nie podlegających rozliczeniu w ramach działu spadku oraz z dopłat unijnych.

Zdaniem sądu II-giej instancji nie podlegają również, jak to przyjął sąd rejonowy rozliczeniu koszty związane z toczącymi się postępowaniami sądowymi. Po pierwsze koszty te powstały na skutek samodzielnych decyzji wnioskodawczyni, bowiem uczestniczki nie zostały wprowadzone w tematykę sporu, a także w planowanie takich wydatków. Po wtóre nie miały wpływu na wybór pełnomocników czy ich wynagrodzenie, nie wspominając już o prawie współdecydowania czy w ogóle zachodzi potrzeba korzystania z usług profesjonalistów z zakresu obsługi prawnej. Niejednokrotnie bowiem strona samodzielnie reprezentując swoje interesy przed sądem uzyskuje rezultaty nie gorsze niż gdy reprezentuje ją profesjonalny pełnomocnik. Podzielić zatem należy pogląd sądu rejonowego, iż koszty obsługi prawnej nie podlegają rozliczeniu jako wydatki czy długi spadkowe, bowiem wnioskodawczyni samodzielnie i bez konsultacji z uczestniczkami podjęła decyzję o potrzebie korzystania z usług, wyborze konkretnego prawnika i jego wynagrodzeniu. W tej zaś sytuacji to ją obciążał obowiązek rozliczenia się w tym zakresie jednak bez udziału uczestniczek. Jak wynika z nagrania (k.521) uczestniczka A.K. O. miała inne zdanie na temat wyboru obsługi prawnej do prowadzenia sprawy niż prezentowała wnioskodawczyni.

Odnosząc się z kolei do apelacji uczestniczek postępowania wskazać należy, iż także w tym przypadku nie sposób zakwestionować prawidłowości ustaleń sądu rejonowego. Co prawda sąd nie dokonał szczegółowej analizy zeznań świadków i zapisów dźwiękowych przedstawiając jedynie wnioski wynikające z oceny tych dowodów, to jednak analiza materiału dowodowego pozwala na stwierdzenie, że ocena ta jest trafna. O ile zeznania świadków podlegają ocenie

w kontekście ich prawdomówności i można zarzucić wadliwość dotyczącą oceny tych zeznań, czy też podnosić zarzut, że nie odpowiadają prawdzie o tyle trudno takie zarzuty postawić treści nagrań z rozmów wnioskodawczynie i uczestniczki postępowania. Takie zaś nagrania zostały dokonane przez uczestniczkę postępowania A. K O. bez wiedzy wnioskodawczynie (co wynika z treści nagrania k 711). Zostały one także złożone do akt sprawy, przy czym o tym w jakim zakresie ustalenia majątkowe zostały udostępnione sądowi zdecydowała osoba je składająca jako dowód – czyli uczestniczka postępowania. Nie sposób bowiem ustalić czy nagrania te zostały złożone w całości, czy też jest to tylko fragment, z którego wypływają wnioski korzystne dla osoby je składającej. Jednak bez względu na to czy jest to tylko wycinek nagrań, czy też są to nagrania zawierające całość prowadzonych ustaleń to wnioski z nich wypływające należy uznać za rzucające istotne światło na sporną kwestię rozliczeń finansowych między wnioskodawczynią a uczestniczkami.

Jak wynika z nagrania złożonego przez A. O. (k. 521) wnioskodawczynie i uczestniczka postępowania czyniły wspólne ustalenia co do stanów kont, pobieranych kwot i planowanych decyzji majątkowych jeszcze za życia ojca. Z nagrania wynika wyraźnie, że jeszcze przed śmiercią ojca pobierane były z rachunków bankowych pieniądze, o których wiedziała uczestniczka. Zatem nie sposób przyjąć, że jak twierdziła w sprawie II Ns 316/17 (zabezpieczenie spadku przed SR w Białymstoku), że dopiero po śmierci ojca, a konkretnie w kwietniu dowiedziała się o lokatach na rachunku bankowym. Z treści nagrania wynika wyraźnie, że uczestniczka wraz z wnioskodawczynią czynią ustalenia co do planowania wypłat przed śmiercią ojca z obawy o zablokowanie środków. Omawiają kwoty jakie są na poszczególnych rachunkach bankowych. Na późniejszym etapie postępowania jednak uczestniczka A.K. O. zaprzecza swojej wiedzy o rachunkach bankowych, stanie lokat i mimo świadomości, że jeszcze za życia ojca były wypłacone duże kwoty pieniężne, co omawiała z wnioskodawczynią i co wynika z treści nagrania. Zaprzecza też, że partycypowała w podziale tych środków. P. jednak treść nagrania z zeznaniami świadków, a także postawą procesową uczestniczki podczas rozpraw – logicznie rzecz oceniając przyjąć należało, że uczestniczka A.K O. otrzymała wskazaną przez wnioskodawczynię kwotę.

Zaznaczyć należy, że podczas przesłuchania świadka G. P., która zeznała, że zostały rozdysponowane pieniądze i uczestniczki otrzymały po 500 tys. złotych, ani obecna podczas przesłuchania uczestniczka A. O. ani jej pełnomocnik nie zadają świadkowi pytania o w/w kwotę i fakt ten pomijają milczeniem. Zdaniem sądu taka postawa dowodzi, iż kwestia ta nie była przez nich kontestowana. Podobnie przy przesłuchaniu świadka M. jedyne pytanie dotyczące tej kwestii dotyczyło tego czy świadkowi wiadomo dlaczego przekazanie pieniędzy nie nastąpiło w dniu podpisania aktu notarialnego. Z kolei B. Z.- matka uczestniczki A.K O. i wnioskodawczynie złożyła oświadczenie (k.1041) , że A.K. O. po otrzymaniu kwoty 500 tys. zł (od wnioskodawczynie) rozliczyła się z nią z posiadanego długu i potwierdziła, że pieniądze otrzymała od wnioskodawczynie, która pobrała je z konta ojca. Zeznając (na piśmie) potwierdziła, że każda z córek zmarłego otrzymała po kwocie 500 000 zł , które to pieniądze pochodziły ze środków zmarłego. Wskazała też, że prosiła córki o niewzywianie jej w charakterze świadka by nie musieć zeznawać i nakłaniała je do ugodowego zakończenia sporu. Podkreśliła także, że jest w dobrych relacjach z każdą z córek, mieszka w pobliżu uczestniczki A.K. O., na której dzieci przepisała swój majątek i ubolewa, że sprawy majątkowe podzieliły córki, lecz nie może przemilczeć faktu, że A.K. O. i K. Z. otrzymały po 500 000 zł a mimo to sądzą się o pieniądze które już raz wzięły.

W ocenie sądu nie ma podstaw by dyskredytować zeznania matki, która w sporze córek chciała uniknąć zeznawania, lecz gdy została do tego „przymuszona” powiedziała prawdę. Nie przedstawiono przy tym żadnych argumentów czy dowodów, które by wskazywały na fałszywość tych zeznań czy też jakiegokolwiek interesu po stronie świadka w zeznawaniu nieprawdy. Niby dlaczego matka, starsza osoba miała by zeznawać fałszywie przeciwko córce, z którą jest w dobrych relacjach, w pobliżu której na stałe mieszka i na której dzieci opisała swój majątek. Zeznania te nadto uzupełniają się z treścią zeznań pozostałych w/w świadków i treścią nagrań złożonych przez A.K. O., z których jasno wynika, że uczestniczka współdziałała z wnioskodawczynią w wypłacie środków pieniężnych z kont ojca jeszcze przed jego śmiercią.

Odnośnie zarzutu nierozliczenia kwoty 95 000 zł podniesionego w apelacji uczestniczek wskazać należy, że sąd rejonowy dał wyraz swemu stanowisku w tej kwestii i zasługuje ono na akceptację. Niewątpliwie wnioskodawczynie wykazała potrzebę znacznych wydatków na utrzymanie masy spadkowej, na którą to okoliczność przedstawiono dokumenty finansowe. Zatem zaliczenie tej kwoty na poczet uregulowania należności znacznie przekraczających tą

kwotę zwalniało z jej rozliczenia w postępowaniu działowym. W pozostałej części jak to wskazano wyżej należności te winny być pokryte z przysługujących dopłat unijnych.

Mając powyższe na uwadze i działając na podstawie art. 385 kpc obie apelacje jako niezasadne należało oddalić. O kosztach orzeczono na podstawie art. 100 kpc w zw. z art. 13§ 2 kpc

Sędzia Cezary Olszewski